

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Ze života JČSMF

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 26 (1981), No. 4, 237--239

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139017>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1981

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZE ŽIVOTA JČSMF

Z FYZIKÁLNÍ VĚDECKÉ SEKCE JČSMF

Výbor fyzikální vědecké sekce (FVS) se schází pravidelně každé první pondělí v měsíci. V současné době věnuje pozornost především přípravám 7. konference československých fyziků, která se bude konat v Praze pod záštitou ČVUT Praha, FZÚ ČSAV a MFF UK Praha ve dnech 24. až 28. srpna 1981. Konference bude již tradičně zahrnovat všechna fyzikální odvětví rozvíjená v Československu a problematiku výuky fyziky na středních a vysokých školách. Zvláštní pozornost má být věnována těm výsledkům, které mají bezprostřední uplatnění v moderní technologii. Pracovní část konference bude členěna přibližně podle odborných skupin FVS. V dopoledních plenárních zasedáních mají být předneseny vybrané přehledové referáty, v odpoledních hodinách pak budou uspořádána mikrosymposia a vývěskové sekce. Bude vydán sborník konferenčních příspěvků, svou strukturou i provedením analogický sborníku předcházející 6. konference v Ostravě.

Odborný život FVS se soustřeďuje do práce v odborných skupinách: Subnukleární fyzika, Jaderná fyzika, Fyzika plazmatu, Fyzika kovů, Polovodiče, Dielektrika, Magnetismus, Nízké teploty, Akustika, Optika, Tekuté a disperzní soustavy, Tenké vrstvy, Chemická fyzika a biofyzika, Geofyzika, Astrofyzika, Lékařská fyzika, Počítačová fyzika, Pedagogická fyzika. Aktivita všech odborných skupin není však stejná. Pro-

gramově a soustavně pracující skupinou je na př. OS Akustika, která pod vedením svého předsedy J. WÁGNERA organizuje pravidelné semináře věnované aktuálním problémům a aplikacím nových výsledků oboru, zasadila se o vydávání sborníku Acta acustica bohemo-slovaca. První číslo bude vyrobeno v tiskovém středisku JČSMF v roce 1981. Ilustrací práce odborných skupin může být snad výběr z jejich plánu práce na rok 1981. Subnukleární fyzika: konference — Selected Topics in Quantum Field Theory and Mathematical Physics (14. 6.—21. 6., Bechyně) —; Jaderná fyzika: mezinárodní sympozium — Mezon — jaderné interakce při středních energiích (1.6—4. 6., Liblice) —; Nízké teploty: specializované sympozium — Ztráty v supravodičích (6. 4.—8. 4., Smolnice) —, jednodenní seminář — Citlivá infračervená radiometrie a její aplikace —, jednodenní seminář — Kryochirurgie —; Dielektrika: jednodenní seminář — Detektory infračerveného záření a jejich využití (17. 2., Praha) —; Počítačová fyzika: 4. mezinárodní letní škola o výpočetní technice a fyzice — Mikroprocesory a jejich využití ve fyzice (19. 5. až 28. 5., Stará Lesná, Vysoké Tatry) —; Pedagogická fyzika: celostátní seminář — Pedagogicko-fyzikální problematika kvantové fyziky pro nespecialisty (květen, Luhačovice) —, seminář — Optické difraktogramy (2. čtvrtletí, Praha) —.

FVS má kromě individuálních členů, zpravidla vědeckých pracovníků, též kolektivní členy. Kolektivními členy jsou závody a instituce, v nichž je soustředěna vědecká kapacita a které mají zájem o intenzivní rozvoj některého fyzikálního odvětví. Kolektivní členové mají zpravidla těsné spojení s prací některé z odborných skupin. Kolektivními členy jsou např.: Tesla Lanškroun, Pramet Šumperk, VÚMS Praha, VÚSE Běchovice, Tesla Vakuová elektronika, ČKD Polovodiče, Meopta Přerov, Tesla Rožnov a další.

O poslání, složení a činnosti FVS byla v roce 1980 sepsána informační brožura, která spolu s adresářem všech členů bude vydána v tiskovém středisku JČSMF v roce 1981.

Většina členů FVS má upřímný zájem o úroveň výuky fyziky na školách všech stupňů a o popularizaci fyziky. Je diskutována úroveň učebnic pro základní, střední i vysoké školy. Byl navázán kontakt a nabídnuta pomoc nakladatelstvím, která vydávají fyzikální literaturu. Ve spolupráci s řadou dalších organizací se připravuje televizní cyklus pořadů; je plánován na r. 1982. Ve spolu-

práci se Socialistickou akademií se členové FVS podílejí na přípravě Cyklu besed pro středoškolskou mládež.

FVS zajišťuje styk a spolupráci s Evropskou fyzikální společností (EFS), v které je JČSMF kolektivním členem. V r. 1980 byl současný předseda FVS dr. J. KACZÉR zvolen do výkonného výboru EFS. FVS má i své zástupce v dalších orgánech této mezinárodní organizace. Pátá všeobecná konference EFS se koná 7. 9. až 11. 9. v Istanbulu v Turecku. Fyzikální vědecká sekce je spoluorganizátorem zájezdu našich fyziků na tuto konferenci.

Kartotéka členů FVS zahrnuje v současné době 555 individuálních řádných členů, 105 mimořádných členů a 12 kolektivních členů.

M. Vrbová

ČTVRTÝ SEMINÁŘ O ŘÍZENÍ VĚDECKÉ PRÁCE V DIDAKTICE FYZIKY

Odborná skupina pro vědeckou práci v didaktice fyziky uspořádala ve dnech 29. a 30. května 1980 již tradiční 4. seminář pro zainteresované pracovníky v didaktice fyziky. Tentokrát se účastníci semináře zabývali kromě obvyklých organizačních záležitostí především hodnocením výsledků práce při řešení úkolu státního badatelského plánu VIII-5-4/2 a získali informace o přípravě na řešení úkolu VIII-6-7/2 v nadcházejícím pětiletí. O této problematice referovali prof. dr. VACHEK, CSc., a doc. dr. FENCLOVÁ, CSc.

Přednesené referáty i diskuse účastníků semináře, ve které bylo proneseno kolem dvaceti příspěvků, zdůraznily zejména tyto skutečnosti:

1. V oblasti řešení úkolů státního a resortního plánu výzkumu udržovat užší kontakt řešitelů z obou kategorií plánů a využívat v praxi výsledky řešených úkolů.
2. Uplatňovat tendenci specializace pracovišť didaktiky fyziky.
3. Věnovat více pozornosti vydávání teoretické literatury z oblasti didaktiky fyziky. Je zapotřebí zpracovat moderní vysokoškolskou didaktiku fyziky.
4. Rozvíjet didaktiku vysokoškolské výuky fyziky.

5. Zvýšit informovanost o seminářích a konferencích z oboru didaktiky fyziky a propagovat soutěž mladých pracovníků v didaktice fyziky.
6. V odborné skupině pokračovat v sestavování autorizovaného adresáře pracovníků v didaktice fyziky se záměrem vydat jej jako publikaci JČSMF.

V průběhu semináře přednesl prof. dr. Emil Kašpar, DrSc., přednášku na téma: Osobnost vedoucího vědeckého pracovníka v didaktice fyziky. O stavu řešení vědeckovýzkumných úkolů na Slovensku informovali hosté ze Slovenska, doc. JANOVIČ, CSc., doc. ONDREJKA, CSc., dr. PECHO a dr. ZEMAN.

Semináře se zúčastnili pracovníci z téměř všech vysokých škol vychovávajících učitele fyziky a zástupci z výzkumných a resortních ústavů. V diskusi vyjádřili záměr přenášet doporučení a tendence semináře na svá pracoviště a do své vlastní práce. Souhlasili také s uspořádáním dalšího, a to pátého semináře v roce 1982.

Miroslav Horák

ČINNOST OLOMOUCKÉ POBOČKY JČSMF V ROCE 1980

Výroční členská schůze pobočky se konala 5. března. Na schůzi byl zvolen nový výbor pobočky ve složení: M. LAITICH — předseda, O. LEPIL — místopředseda, S. STANĚK — jednatel, V. MALÍŠEK — hospodář a členové výboru: M. BEDNAŘÍK, I. CABÁK, L. DVOŘÁK, J. FUKA, D. KLUCKÝ, Z. KNITTL, A. LÍZALOVÁ, L. SEDLÁČEK, V. VLČEK a F. ZAPLETAL. Dále byli zvoleni dva revizoři a 5 náhradníků výboru.

Vlastní činnost pobočky byla soustředěna v jednotlivých odborných skupinách. Při pořádání všech akcí odborné skupiny spolupracovaly s katedrami matematiky a katedrami fyziky na přírodovědecké fakultě UP a pedagogické fakultě UP a s kabinetem matematiky a kabinetem fyziky KPÚ v Olomouci.

Skupina MVS zorganizovala 11. a 12. února v Olomouci zimní školu z teorie incidenčních struktur, kterou vedl V. HAVEL. Pod vedením M. LAITICHA se konal seminář z teorie diferenciálních rovnic. Členové skupiny se podíleli na fakultním kole na přírodovědecké fakultě i na

celostátním kole SVOČ v oboru matematika, a to jako členové porot, vedoucí prací anebo konzultátoři. Samostatné přednášky přednesli: J. VANŽURA (*O vztahu diferenciální geometrie a teoretické fyziky*, 5.3.), M. NOVOTNÝ (*Informační systémy*, 19.11.) a T. KEPKA (*Distributivní grupoidy*, 21. 11.).

Těžiště činnosti MPS bylo zaměřeno:

a) na pomoc učitelům základních a středních škol při realizaci nového pojetí vyučování matematice podle nových učebních plánů a osnov, při jeho experimentálním ověřování formou přednášek v letní škole;

b) na pomoc učitelům základních škol a studentům středních škol — řešitelům MO — formou besed a soustředění;

c) na propagaci matematiky, rozvíjení zájmu o matematiku, šíření nových metod a forem vyučování prostřednictvím tisku a metodických setkání s učiteli v okresech Bruntál, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk.

Ve dnech 1.—5. července byla pobočka hlavním organizátorem letní školy pro učitele matematiky na SOU a SŠP. Této letní školy se zúčastnilo 72 učitelů z celé ČSR. Ve dnech 1.—18. července se v Krnově konalo soustředění řešitelů MO kategorií A, B, C, Z. 187 učitelů se zúčastnilo konference učitelů matematiky základních škol v Šumperku, konané 28. a 29. listopadu. V matematických třídách gymnázia M. Koperníka v Bílovci vyučovali J. KOBZA, F. KOLIBA, F. MATYÁŠEK, J. MOLNÁR a J. ZEDNÍK. O volných sobotách se konalo pět besed pro řešitele MO všech kategorií, kde přednášeli S. TRÁVNÍČEK, J. VANŽURA, V. VLČEK a J. ŠVRČEK. Besedy organizačně zajišťoval V. VLČEK. Deset členů MPS bylo jmenováno ústředními lektory pro nové pojetí vyučování matematice na základních školách.

Skupina FVS uspořádala tři semináře z optiky. Na semináři 19. února přednášeli: J. POLÁŠEK (*Zrakové klamy*), M. MILLER (*Holografické mřížky*), J. GARAJ a Z. BEŇO (*Vlastnosti syntetických hologramů*), V. SZABO (*Aplikace koherentní optiky v experimentální analýze napětí*), D. HOFMANNOVÁ a V. VÁLEK (*Laserový skalpel*), J. PEŘINA (*Příprava státního plánu základního výzkumu na léta 1981—85*). Na druhém semináři 25. června přednášeli: J. ČTYROKÝ (*Integrovaná optika*), M. MILLER (*Difrakční prvky pro integrovanou optiku*), R. HORÁK (*Dynamika a statistika kruhového laseru*), V. DITTRICH (*Optické zpracování informací*), HOFFMANN a JIRÁČEK (*Aplikace integrované optiky v optických komunikacích*). Konečně na semináři 16. prosince přednášeli: J. PEŘINA a V. PEŘINOVÁ (*Statistické vlastnosti kvadratických nelineárních optických procesů*), V. MALÍŠEK (*Nelineární efekty v Ramanově spektroskopii*), J. POLÁŠEK (*Zpracování optického obrazu*), J. VAVRDA (*Aplikace optických metod při výrobě diamantů*). Samostatné přednášky přednesli I. CABÁK a J. PERGLER (*Využití solární energie při vytápění bytů*) a prof. O. SCHÜTTE z VŠP v Postupimi (*Some problems in the teaching of theoretical physics*). Členové skupiny FVS se aktivně zúčastnili na přípravě a vlastním průběhu 5. československo-polské optické konference v Krpáčově (15.—20. 9.).

Skupina FPS uspořádala v době od 18. do 28. srpna ve Valašském Meziříčí ve spolupráci s místní hvězdárnou letní školu z astronomie pro žáky a učitele fyziky středních škol. 31. října se konal seminář z didaktiky fyziky, kde O. LEPIL referoval o čtvrté podzimní škole z didaktiky fyziky v Karpači (PLR). V lednu a v prosinci byly organizovány besedy pro řešitele FO všech kategorií, které organizačně zajišťoval L. DVOŘÁK.

Svatoslav Staněk

Zvlášť nemilé je, že lidský rozum má své meze, ale lidská hloupost je bezmezná.

A. Dumas ml.

Jedním z největších zel civilizace je učený hlupák.

K. Čapek

Rozum je jezdec, kterého lehko vyhodíš ze sedla.

J. Swift

Mozek dobře uzpůsobený je mnohem cennější než mozek dobře naplněný.

M. Montaigne